

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Præcipuæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

quod superadditum: unde communiter dicitur, quod in causis intrinsicis non datur distinctio potentie ordinaria & extraordinaria: Sed principium individuationis habet rationem causae intrinsicae, non verò extrinsecae: Ergo forma per propriam entitatem, & non per aliquid illi adjunctum, unitatem aut distinctiorem individualementem causare potest.

§. V.

Præcipua objectiones solvuntur.

Contra hanc conclusionem in primis objicit Suarez loco citato testimonium Divi Thomae, desumptum ex opusculo 16. §. restat autem, ubi in fine solutionis primæ objectionis Averrois ait: Valde ruditer argumentantur ad ostendendum, quod Deus facere non possit quod multi intellectus ejusdem speciei, credentes hoc implicare contradictionem. Unde addit Suarez, opinio Divi Thomae videtur fuisse, quod possunt esse plures Angeli solo numero distincti, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: nam ita (inquit) visis est explicare mentem suam in dicto opusculo 16. Quare ibidem numerantur verba, quasi essent sancti Doctoris, italico caractere conscripta, refert: *Licet substantia separata non habeant in sua natura causam distinctionis, nec naturalem cursum multiplicationis, possunt tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis:* hæc Suarez. Ubi sinceritatem & fidelitatem, nedum in sententia, sed etiam in verbis D. Thomae referendis, maxime desidero. In primis enim falsum est, quod ibi D. Thomas sentire videatur, posse dari plures Angelos solo numero distinctos, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: ibi enim non agit de Angelis, sed de intellectibus humanis, inter quos & Angelos magnum versatur discrimen, ut patet ex supra dictis. Falsum est etiam, quod D. Thomas ibidem scripserit illa verba, quæ ex ipso refert Suarez: *Licet substantia separata non habeant in sua natura &c.* sed solum ista: *Sic ergo intellectus, si naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multipliciter ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis.* Quod non tantum dicitur propter propositum, sed magis ne hoc argumentandi forma ad alia extendatur: sic enim possent concludere, quod Deus non potest facere quod mortui resurgant, & quod cæci ad visum reparentur. Unde Suarez loco INTELLECTUS, posuit SUBSTANTIAS SEPARATAS; & quod D. Thomas dixit de intellectu humano, voluit ille dici de Angelis.

Utergo S. Doctoris mens clarè percipiatur, sciendum est, illum ibi disputare contra Averroistas, qui ponebant intellectum humanum esse separatum & unum, & nullo modo multiplicari posse, quia in se materialis forma non est: formam autem immaterialem dicebantur non posse multiplicari, etiam per ordinem ad materiam, sed hoc implicare contradictionem, quia habere materiam dicebantur requiri ad multiplicationem materialem. Ad quod D. Thomas dicit, quod substantiæ separate sunt individua & singulares, non autem individuari ex materia, sed ex hoc ipso quod non sint in alio, & per consequens non participari à multis. Ex quo, inquit, sequitur, quod si aliqua forma nata est

A participari ab aliquo, ita quod sit actus alicujus materia, illa potest individuari & multiplicari per comparisonem ad materiam. Ostensum est autem, quod intellectus est virtus anime, quæ est actus corporis: in multis igitur corporibus sunt multe anime. Hæc D. Thomas. Ex quo patet intentum illius in prædicto loco esse, quod non repugnet intellectualem naturam, ex eo quod intellectualis est, multiplicari, dummodo dicat ordinem ad materiam. De Angelis autem nihil ibi tractat: quia repugnantiæ multiplicationis eorum non oritur ex naturæ intellectuali, ex eo quod immaterialis & incorporea est, sed ex eo quod omnino separata & irreceptibilis sit, ita quod nec materiam includat, nec ordinem dicat ad illam, ut antea declaratum est. Quando verò S. Doctor ait: *Si intellectus naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis, &c.* solum intendit reprobare illam consequentiam & formam argumentandi: *Aliquid ex natura sua repugnat alicui:* Ergo etiam supernaturaliter id repugnat. Quam consequentiam merito rudem argumentationem appellat, eò quod plura sint quæ naturaliter repugnant rebus, & tamen ex supernaturali & divina virtute illis convenire possunt, ut lapidi furtum ferri, cæco videre, mortuis resurgere &c. ut ipse ibidem aperte declarat.

Obijciunt secundo aliqui, tres istos articulos: *71*
 Quia intelligentiæ non habent materiam, Deus non potest facere plures ejusdem speciei. Deus non potest multiplicare individua sub una specie, sine materia. Forma non recipiunt divisionem, nisi secundum materiam: olim fuisse proscriptos, & damnatos ut erroneos ab Academia Parisiensi.

Verum hæc censura imprudenter in doctrinam Divi Thomæ lata, anno 1325. à Stephano Episcopo Parisiensi, qui erat caput Universitatis, revocata est, & D. Thomæ doctrina approbata, & multis encomiis celebrata, ut videri potest apud Bergomensensem, in tabula aurea. Idem fecere plures summi Pontifices, quos initio primi Tomi retulimus. Adde quod liber prædictam Academiæ Parisiensis censuram continens, proscriptus est, & librorum prohibitorum catalogo inscriptus.

Obijciunt tertio: Si Angeli non possent solo numero multiplicari, maxime quia individuatione sumitur à materia, vel ab ordine ad illam, tanquam à prima radice: Sed hoc fundamente nimis probat. Ergo &c. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Nam ex hoc principio sequitur non dari individuationem in natura Angelica, & Angelos habere unitatem specificam tantum sine numerica; eo modo quo Plato ponebat rerum ideas separatas: Sed hoc videtur ridiculum: Ergo absurdum videtur dicere, individuationem sumi à materia, vel ab ordine ad illam.

Respondeo concessâ Majori, negando Minor. Ad cujus probationem nego sequelam Majoris: nam ut inquit D. Thomas quæst. unica de spirit. creaturis art. 8. ad 4. *Sicut forma quæ est in subiecto, vel materia, individuatur per hoc quod est esse in hoc; ita forma separata individuatur per hoc quod non est nata in aliquo esse: sicut enim esse in hoc excludit communitatem universalem quod predicatur de multis, ita non posse esse in aliquo. Idem docet supra quæst. 3. art. 2. ad 3. ubi licet ait: Forma quæ sunt receptibiles in materia, individuantur per materiam... sed illa forma quæ non est receptibilis in materia, sed*

per se subsistens, ex hoc ipso individuatur quod non potest recipi in alio. Itaque in natura Angelica individuatio datur, sed unica & non multiplicata; & hæc sumitur à forma, quatenus irreceptibilis est, & incommunicabilis alicui naturæ, quod habet quia forma completa & subsistens est. Unde licet individuatio cum multiplicatione naturæ, exigat materiam vel ordinem ad illam, quia requirit principium fundans divisionem substantiæ entitativæ, seu materialem, sine divisione formali speciei; non tamen individuatio sine multiplicatione naturæ; ut patet in Deo, qui habet individuationem & singularitatem sine ulla materia, vel ordine ad illam, & sine aliqua capacitate multiplicationis.

74 Ex hac solutione & doctrina unum intelliges, ex quo valde confirmatur nostra conclusio, nimirum in Angelis differentiam individualem non differre etiam virtualiter à differentia essentiali & specifica, sicut in hominibus & aliis rebus corporeis: quia secundum illud idem formaliter, secundum quod fundant differentiam specificam, quocumque alio præciso, habent quod sint formaliter individui seu singulares, & ab invicem numero distincti, puta secundum quod habent esse irreceptum in materia, ut ex D. Thoma ostendimus. Unde differentia specifica in Angelis habet duo munera inadaquata, solum ex parte nostri modi concipiendi distincta, scilicet constituere essentialiter naturam Gabrielis v.g. & reddere eam hanc numero & singularem, ac pluribus inferioribus incommunicabilem.

75 Dices, Ex hoc sequi, naturam Angelicam esse essentialiter individua & singularem: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet. Minor verò probatur primò: quia si natura Angelica esset essentialiter singularis, esset actus purus, sicut Deus; ideo enim natura divina est actus purus, quia sibi formaliter identificat singularitatem: Sed repugnat naturam Angelicam esse actum purum: Ergo & essentialiter individua & singularem.

Secundò probatur eadem Minor: Si natura Angelica esset essentialiter singularis, nullo modo posset fieri universalis: Sed hoc est falsum, & contra D. Thomam, ut ostendunt nostri Thomistæ in Logica: Ergo &c. Sequela probatur: Conceptus universalis speciei, debet esse præcisus à differentia individuali, nedum formaliter, sed etiam objective, præcisione perfectà: Sed si natura Angeli ex sua differentia specifica esset formaliter individua & singularis, ejus conceptus non esset perfectè præcisus à differentia individuali; sicut enim conceptus specificus includit necessario differentiam specificam, ita includeret differentiam individualem; Ergo non posset fieri universalis.

76 Respondeo concessâ Majori; negando Minorem. Ad cujus primam probationem, nego sequelam: ideo enim Deus est actus purus, quia non solum singularitatem, sed etiam existentiam sibi formaliter & essentialiter identificat, atque adeo omnis potentialitatis expertus est. Natura vero Angelica ita sibi identificat singularitatem, ut ab existentia realiter distinguatur, & ad illam sit in potentia, ut docet D. Thomas hic art. 2. ad 3. Unde illa est veluti media inter naturam divinam & humanam: Natura enim Divina, ratione summæ puritatis & actualitatis utrumque sibi, formaliter & essentialiter id-

entificat, nempe singularitatem, & existentiam natura humana neutrum; eo quod non solum potentialis, sed etiam materialis & corporea sit natura verò Angelica, cum sit irreceptibilis materia, essentialiter singularis est, ut ex D. Thoma jam vidimus; ex eo tamen quod potentialis est, non identificat sibi existentiam, sed comparatur ad suum esse, sicut potentia ad actum, ut ait idem S. Doctor loco citato. Ex quo ibidem infert quod solus Deus est actus purus.

Ad secundam probationem Minoris, nego etiam sequelam. Nam licet Angelica natura sit ex sua ratione formali individua & singularis, ratio tamen illa formalis habet duo munera inadaquata, distincta per nostrum modum intelligendi imperfectum, scilicet essentialiter constituere, & reddere individuum & incommunicabile inferioribus. Et ex hoc provenit quod natura Angeli possit subire secundam intentionem universalem; cum enim intelligitur à nobis, non apprehenditur ut est in se; quia si sic apprehenderetur, simul intelligeretur ut species & ut individua, ac proinde ut pluribus incommunicabilis; sed apprehenditur secundum quod exercet præcisè munus constituendi essentialiter. Cujus ratio est, quia objectum proportionatum intellectus nostri, pro hoc statu, est quiddam sensibilis à materia præcisus, & ideo quicquid intelligit, intelligit illud per modum quiddam sensibilis, præscindendo à singularitate, aut singularitatis exercitio. Unde quamvis natura Angelica, secundum quod in se est, repugnet universalitati: ei tamè secundum quod subest apprehensioni nostræ, & secundum conceptum inadaquatum quem in ea dicit, non repugnat universalitati; quia præcisè secundum quod exprimit tale munus, sive præcisè ratione talis materis, non repugnat illi dici de pluribus, si estens, quamvis illi repugnet secundum quod est in se ipsa, & secundum aliud munus quod dicitur implicite: ob quam rationem dicitur universalis, non secundum rem & rationem, quia non habet fundamentum in re, sed tantum secundum rationem, quia fundamentum eam denominandi universalem desinitur ex solo nostro modo apprehendiendi.

Dices, Ex hoc sequi, non solum naturam Angelicam, sed etiam Divinam posse esse universalem secundum rationem, quamvis ex se ipsa sit formaliter singularis. Sed negatur sequela: quamvis enim (ut optime notant Complutenses disp. 6. Logica quæst. 5.) hoc nomen, Deus, sit communicabile secundum rationem tantum, nequit tamen natura divina subire intentionem speciei; quia cum sit actus purus, non potest in ea esse compositio ex genere & differentia, quam tamen indispensabiliter importat subitratum secundæ intentioni speciei. Unde licet essentia divina à nobis in hoc statu ad modum rei materialis concipiatur, & consequenter per abstractionem à singularitate, aut singularitatis exercitio ille tamen conceptus essentia non potest denominari species; quia cum sit purus ab omni potentialitate, est etiam purus ab omni ratione generica.

Objicitur quartò: Nulli speciei infirmè repugnat communicari pluribus: Ergo nec habere sub se plura inferiora solo numero distincta; subindeque poterit Deus plures Angelos numerice distinctos sub eadem specie atoma producere. Consequentia patet, probatur Antecedens. Si alicui

aliam speciem infimam repugnaret communicari pluribus, hac repugnancia proveniret vel ex perfectione, vel ex imperfectione talis speciei? Non ex perfectione, quia (inquit Rada post Scotum) communicabilitas convenit naturae sive quidditati divinae, quae tamen est summè perfectior non etiam ex imperfectione, quia pluribus communicari convenit speciebus infimis substantiae corporeae, quae tamen sunt imperfectiores speciebus infimis naturae Angelicae: Ergo nulli speciei infimae repugnat pluribus communicari.

Pro solutione hujus objectionis, nota cum Cajetano opusculo de ente & essentia cap. 5. quæst. 9. triplicem esse speciem infimam sive quidditatis communicabilitatem. Prima est quæ fit cum limitatione ipsius ad certum gradum suæ perfectionis, & dicitur communicabilitas naturæ universalis respectu suorum inferiorum. Secunda est quæ fit absque limitatione naturæ ad certum gradum suæ perfectionis; quo pacto natura sive quidditas divina dicitur communicabilis tribus personis. Tertia denique est illa quæ fit per assumptionem alieius naturæ ad hypostaticam unionem; & ita natura humana dicitur communicabilis tribus personis divinis, in quantum videlicet quilibet ex illis potest illam assumere ad unionem hypostaticam. His positis, in forma ad argumentum respondeo, negando Antecedens, de quacunque ex illis tribus communicabilitatibus intellectum: si enim intelligatur de prima communicabilitate, falsum est, ut constat exemplo naturæ divinæ: si de secunda, falsum est etiam, quia nulla essentia, sive quidditas, vel species infima creata, est communicabilis hoc modo si denique antecedens intelligatur à Scoto & Rada de tertia communicabilitate, falsum est etiam, ut patet exemplo naturæ divinæ, quæ non potest assumi à pluribus suppositis ad unionem hypostaticam. Ad probationem in contrarium, dico primam communicabilitatem repugnare cuilibet speciei infimæ Angelorum, propter ipsius perfectionem; secundam verò, propter ipsius imperfectionem, negativè tamen sumptam pro carentia scilicet actus puri, qui est summa perfectio. Quoad tertiam communicabilitatem, fateor illi convenire propter limitationem, in quantum videlicet esse distinguitur ab ejus essentia; sed inde nihil contra nos: quod enim natura Angelica possit assumi quilibet ex personis divinis ad unionem hypostaticam, subindeque hoc modo fit illis communicabilis, non concludit possibilitatem plurium Angelorum, solo numero inter se sub illa differentia.

Obicitur quintò: Potest Deus, annihilato uno Angelo, ejus speciem reproducere in aliquo individuo: Sed non in eodem qui erat antea; quia nem numero Angelus annihilatus non potest reproduci, in sententia Thomistarum, asserentium quod si eadem numero anima non remaneret incorrupta, sed simul cum ipso corpore omnino destrueretur, non posset idem numero homo resurgere, ut expresse docet S. Thomas in 4. dist. 44. quæst. 1. art. 1. quæst. 2. ad 3. Ergo in diverso individuo ab eo quod fuerat prius; subindeque possibilia sunt plura individua sub eadem specie ultima naturæ Angelicæ, sicut de potentia Dei absoluta.

Respondeo concedendo quod Deus, annihilato uno Angelo, possit ejus speciem reproducere

in aliquo individuo, negando tamen quod illud individuum non foret illud idem quod fuisset annihilatum, sed diversum. Ad probationem in contrarium dico, quod licet non possit idem numero homo, annihilatam animam rationali ipsius, resurgere, bene tamen iterum creari, sive reproduci. Ratio disparitatis est, quia resurrectio, non verò resurrectio, sive iterata creatio hominis, existentiam partis ipsius, scilicet animæ rationalis requirit.

Denique obijciunt Adversarii plures instantias, ad destruendum præcipuum fundamentum nostræ sententiæ, & ad probandum, divisionem numericam non sumi à materia, ut à prima radice: nam duæ animæ rationales, inquit, distinguuntur numero, & tamen non constant materiâ. Item duo lumina gloriæ, duæ visiones beatificæ, duo actus intellectus aut voluntatis Angelicæ, circa idem objectum simili modo tendentes; duo habitus supernaturales fidei, spei, aut charitatis, numericè differunt, & tamen carent materiâ.

Sed facile responderetur, quod licet illa non constant materiâ, eam tamen connotant & respiciunt: nam animæ rationales dicunt ordinem ad diversa corpora quæ informant; accidentia verò spiritalia, ad subjectum cui inhaerent, quod licet immateriale sit, gerit tamen vices materiæ, quatenus illa recipit & sustentat.

Dices cum Martinono: Si ad distinctionem purè numericam sufficit esse materiam improprie sumptam, id est subjectum spirituale, vel illam respicere: Angelis non deerit principium distinctionis purè numericæ, quia Angelus est materia hoc sensu, in quantum est subjectum spirituale suorum actuum, & aliorum accidentium: Ergo possibiles erunt plures Angeli solo numero diversi.

Verum hæc instantia & ratiocinatio frivola est: Nam quando Thomistæ docent ad distinctionem numericam sufficere subjectum, loquuntur de distinctione numerica accidentium, non verò substantiarum; quas volunt individuari à materia, signata quantitate, vel ex ordine ad illam, ut antea declaravimus. Unde facile responderetur, distinguendo Antecedens: si ad distinctionem purè numericam sufficiat materia improprie sumpta, id est subjectum, Angelis non deerit principium distinctionis purè numericæ, respectu accidentium spiritalium quæ in eorum substantia recipiuntur, concedo Antecedens: respectu plurium individuum sub eadem specie infima naturæ Angelicæ contentorum, nego Antecedens, & Consequentiam.

ARTICULUS IV.

Utrum Angeli sint ex natura sua incorruptibiles?

Certum est Angelos non esse corruptibiles, & quæ fit per dissolutionem compositi, & separationem formæ à materia: illi enim (ut art. 1. ostendimus) sunt omnino immateriales & incorporei. Unde Tertullianus in libro de anima, immortalitatem animæ rationalis, hoc discursu demonstrat: *Si fractilis, & dissolubilis: si dissolubilis, jam non immortalis: nam & dividi, dissolvi est: & dissolvi, mori est.* Simili discursu utitur Maximus Martyr in Opusculo quodam quod *de angelis* inscribitur. Ibi enim sic ratiocinatur: